

Mythologia, Francfort, 1581 - IX, 18 : De Sphinge

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[141\] : De Sphinge](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre IX

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - IX, 18 : De Sphinge](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IX

[Mythologie, Paris, 1627 - IX, 19 : De Sphinx](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IX

[Mythologie, Lyon, 1612 - IX, 18 : De Sphinx](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - IX, 18 : De Sphinge, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 14/01/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/6064>

Copier

Présentation du document

Publication Francfort, André Wechel, 1581

Exemplaire Regensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 1018-1021

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Sphinx](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

ac reuerentia illorum mandata non dissentiant. Quod siquid ab ijs contra religionem, aut summi Dei voluntatem legesque precipitur, si contra iustitiam, si contra humanitatem, omnino non sunt audiendi: quare si quis iniqua consulenti pareat aut imperanti, quod deuitare potest, Deorum immortalium animaduersionem ac vindictam omnino fugere non poterit. si quis deniq. neglecta Dei reuerentia, & viri boni officijs aliquid impurum atq. crudele commiserit, ille perpetuis supplicijs post hanc vitam apud inferos discrucietur. ac de Belidibus quidem satis, nunc de Sphinge dicamus.

De Sphinge.

CAP. XVIII.

FVIT autem Sphinx Echidnae Typhonisque filia, ut scribit Lasius Hermioneus, quam Iuno irata in agrum Thebanum immisit. Hæc muliebri facie ac pectore fuisse proditur, pedes & caudam habuisse leonis, pennis autem volucris. At Clearchus caput & manus puellæ, corpus canis, vocem hominis, caudam draconis, leonis ungues, alas auis, illam habuisse scripsit. Hæc Sphinx singulis hominibus pretereuntibus in Phycæo colle residens obscura sanè ænigmata proponebat, quæ capiebat à Musis: atq. quicumq. illa soluere nequiuisset, is unguibus Sphingis laniabatur. Erat autem fato statutum tunc esse Sphingi moriendum, cum quis propositum ænigma soluisset: atque cum multi ab ea laniarentur, pronuntiatum fuit per præconem, quia cupiebant Thebani illa molestia liberari, quod is esset Thebarum regnum capturus, & uxorem Creontis Æmonis filij habiturus, quæ pulcherrima erat omnium mulierum eius ætatis, qui Sphingis ænigma soluisset. Scripsit verò Myrceanus Asclepiades, quod etiam testatur Isacius, facillimè Sphingem lacere homines victos consueuisse, quippe quæ ptiores corporis partes haberet leonis, ac ungues gryphi: neq. quisquam poterat aufugere, cum alas haberet aquilæ, citissimeq. ad illos conuolaret, quauis postremas corporis partes haberet hominis. multa fuerunt ænigmata, & longè diuersa, quæ diuersis nationibus proponebat, sed hoc ferè semper proponebatur Thebanis enucleandum, ut scripsit idem Asclepiades:

ἵσσι δὲ πῶς ἰπὶ γῆς, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ
καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ἕδατος, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὕδατος
ἵσσι τὰ κινῆται, καὶ τὰ ἀκίνητα, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.

α.α.

ἔκ' ἐπὶ τὰν πλῆθει σὶν ἐπ' ἐγέμινον παρὶ φάινη,
 ἵνα τὰ χερσὶ γούοισιν ἀφαιρότατον πάλαι αὐτῷ.
Est bipes & quadrupes in terris: solaq; vox hunc:
Atq; tripes mutat vocem solum, omnia campis
Inter qua serpunt, qua caelo, & fluctibus errant.
At ubi contendat pedibus iam pluribus, illi
Deficiunt vires, & lentis robor a nervis.

Hoc ænigma cum soluisset OEdipus, regnum & Iocastā matrem Æmonis filij Creontisq; uxorem duxit. Fuit enim OEdipus parricida, ut prædictū fuerat ab oraculo, nam cum Laius Thebanorum rex oraculum cōsuluisset, postquam regnū Thebanum illi fuit delatum post mortem Zethi & Amphionis, gerente in vtero Iocasta uxore, responsum est ab Apolline Delphico illum à filio interfectum iri, quod etiam accidit postea in via Schiste vocata in Phocide. Laius responso territus recēns natum plantis pedum transfixis in monte Cithærone Plataeidis terræ exponi iussit, quem Corinthus & ad Isthmū regio aluit, ac triuium Phocidis ab ignaro filio paterno sanguine pro responso oraculi fuit pollutum. Significari hominis senescentis naturam per hæc pronunciauit OEdipus, qui cum baculo indiget ut sustineatur, aut cum infans quatuor pedibus incedit, manibusq; utitur pro pedibus, tunc maximè est inualidus. Cum hæc Sphinx audiuisset, sese de loco præcipiti ac prærupto deiecit, atq; Thebani omni periculo fuerunt liberati. Diximus autem superiùs OEdipodem Laium patrem interemisse, quare Iocastæ nuptiæ & regnum proponebatur ænigma soluenti. Laius enim Thebarum rex, ut dictum fuit, ducta Iocasta Creontis Deum de prole percūctatus est, responsumque tulit non sibi conferre habere filios, à quibus ipse trucidandus & domus esset euertenda. oblitus oraculi filium procreavit, & mox recordatus respōsi infantem exposuit feris, cui pedes ferro transfixit, qui postea à tumore pedum dictus est OEdipus, cum *οἰδῶν* sit intumescere. Hunc familiares uti iussi fuerant non exposuerunt, at donarunt uxori Polybi, quæ filios habere non potuerat. Post cum adoleuisset Laius, consuluit Deum de filio exposito. OEdipus cognitis insidijs sibi paratis percunētatus est oraculum de veris parentibus: hi obuij facti cum essent in Phocide, Laius superbè de via excedere imperat: OEdipus iratus, nescius patrem, ipsum in pugna interemit:

quod accidit quo tēpore Sphinx nuper immissa erat in agrum Thebanum. Hæc de Sphinge fabulosè dicta sunt. Quod ad veritatem attinet, fertur Sphinx prædatrix fuisse, quæ iuxta Moaben locum, Phycæumq; montem rapinas exercuerit, atq; ex insidijs erumpens ad hominum prætereuntium perniciem conuolauerit. In eo autem monte in insidijs confedit, donec OEdipus superata loci difficultate cum Corinthiorum exercitum illam superauerit, ut scripsit Strabo libro nono, & Phanodemus libro quinto rerum Atticarum. At idem Strabo memorie prodidit mare illud prius, quod est apud Anthedonem, piraticis incursionibus Sphingem infestasse, deinde ad eas terrestres insidias & latrocinia se contulisse. Dicta est ænigmata in dissolubilia propè viatoribus proponere, quia ob difficultatem locorum nemo illa vincere poterat ante OEdipodis exercitum, qui omnes illas occultas ambages & locorum difficultates superauit. Alij dicunt illam cum latrocinia exerceret, ænigmata captiuis proponere solitam, quæ si quis soluisset, liber cum omnibus suis rebus dimittebatur. Ad huius autem crudelitatem & celeritatem exprimendam, varia diuersorum animalium membra attributa sunt. nam crudelitatem & rapinas significabant ungues leonis aut gryphi. Alæ sociorum prædonum erat celeritas. Atq; cum vnum esset corpus, variae omnino formæ illi tribuebantur commistæ. Philochorus in libro de sacrificijs, Minervæ consilio edoctum OEdipum inquit societate rapinæ simulata se ad Sphingem contulisse: atq;, nouis semper socijs OEdipo se addentibus, denique illam cū magna suorum manu oppressisse. Eius Sphingis corpus cum delatū fuisset Thebas asino impositum, OEdipus Rex à Thebanis declaratur, utpote vir callidus & prudens ac bellicosus, quiq; posset pro sua prudentia ciuitatem ab hostium iniurijs, si opus esset, defendere. Tum matrem nescius uxorem duxit. Atque tot sunt ea quæ de Sphinge tradita sunt ab antiquis. Ego non solum historicas narrationes sub hac fabula contineri crediderim: nam id quidem ridiculum esset, simplices res gestas ita occultare, ne à quouis perciperentur, semperq; aliquo indigerent OEdipode. Sed istud fiebat, ut dictum est sæpius, quia fabulose narrationes vel ab ijs cum suauitate imbibuntur, qui à nudis præceptis rectè viuendi audiendis abhorrent. Nam perceptis prius fabulis non minore cum voluptate fortasse explicatio-

nes

hæc admittebantur, quàm perceptæ fuerûnt ipsæ fabulæ. Quòd si quis meam sententiâ requirat, ego censeo nullas fuisse alias vias iuuenturi faciliores ad philosophiam instituendæ, quàm vt fabulas diligenter prius perciperent, deinde vt præcepta philosophica sub his occultata, aperirentur. Atq; per Sphingis fabulam id significatum fuisse ab antiquis sapientibus crediderim, suam fortunam æquo animo cuiq; esse ferendam : quàm tamē vel si quis ægerrimè ferat, omnino ferre necesse sit. Nam quid significant alæ ? an non fortunæ inconstantiam ? aut cur ungues in prædam flexæ illi tribuuntur ? nōne quòd vñdecunq; libuerit omnia potest auferre ? cur humana est facies ? quia humanum est subijci calamitatibus & vicissitudinibus fortunæ. Leonina pars forti animo esse ferenda aduersa significat, quæ vel vi omnino sunt ferendæ : si quis enim miseras prudēter sustinere nequiuert, aut nisi se sapienter inter aduersa custodierit, ille ab ipsa Sphinge crudelissimè torquetur, & laniatur. Atque vt summam dicam, nos monere per hanc fabulā sapientes voluerunt, aut prudentia & Mineræ consilio fortunæ iniquitatem esse superandam : aut si minus istud fecerimus, nos ab illa superari oportere. Nā quid agitur in superiore ænigmatæ ? an non de humana imbecillitate, cū nihil nascatur homine debilius aut calamitosius ? atque de Sphinge satis, nunc de Nemese dicamus.

De Nemese.

CAP. XIX.

VT autem non solum in aduersis prudentia opus esse, sed etiā in felicibus successibus animi moderatione, demonstrant antiqui, Nemesein Noctis & Oceani filiam, vt ait Pausanias in Achaïcis, introduxerunt : quàmuis alij plures esse Nemese crediderint, easq; coluerint. memoriæ prodidit Apollodorus libro tertio Bibliothecæ Iouem aliquando Nemese desiderio exarsisse, quæ, cū eius concubitum vitaret, se in anserem dicitur mutasse : Iupiter verò in cygnum versus sic illam compressit. quæ cū ouū postea peperisset, illud opilioni obuius dedit, vt Leda seruandum deferret. Id cū in arca seruauisset Leda, dicitur Helena ex illo fuisse nata, quam Leda tãquam ex se genitam educauit : quæ cū adoleuisset, omnesq; reliquas mulieres forma corporis & oris elegantia antecelleret, hos procos & peritores habuit, vbi ad nubilem ætatem perue-